

Ἐμμανουήλ Δ. Καραγεωργούδης
Καθηγητῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ε.Κ.Π.Α.

Παρουσίαση τοῦ Τιμητικοῦ Τόμου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. γιὰ τὴν τριακονταετὴ Διακονία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου Α΄.

Ἐξοχωτάτη Κυρία Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας,
Παναγιώτατε,

Ἡ ἀποψινὴ μεγάτιμη ἐκδήλωση τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν γιὰ τὴν ἐπίδοση τιμητικοῦ τόμου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς στὸν Πρώταρχο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, στὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη Κύριο Βαρθολομαῖο, ἀποτελεῖ γιὰ μᾶς Τιμὴ ἐξαιρετικὰ ἐξειδικιασμένη καὶ πλήρωμα καρδιακῆς εὐφροσύνης.

Σὲ καμιὰν ἄλλη ὑπόσταση, ζῶσα ἢ μνημειακὴ, δὲν συγκεντρώνονται ὅλοι οἱ αἰῶνες τοῦ Ἑλληνισμοῦ παρὰ μόνον στὸ πρόσωπο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἡ μετακένωση τῶν Ἀθηνῶν στὴν Κωνσταντινούπολη συνέβη, κατ' οὐσίαν, μὲ τὴν μνημείωση τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ στὴν Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. Ἔτσι, ἡ τελειότητα τοῦ τοπικοῦ ἔφθασε στὴν ὠριμότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ. Καὶ ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ συνεσχέθη στὸν Σημάντορα τοῦ Γένους.

Ὁ Βυζαντινὸς Ἀνθρωπισμὸς εἶναι Οἰκουμενικὸς γιὰτὶ εἶναι, κατὰ τὴν καβαφικὴ ἔκφραση, «τὸ ἄριστον ἐκεῖνο ἑλληνικὸς» καὶ ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος οὐσιώνει, ὄχι «σκιά καὶ γράμματι», ἀλλὰ «χάριτι», τὴν οἰκουμενικὴν ὑπόσταση τοῦ μηνύματος τῆς Σωτηρίας, ὅπως διατυπώθηκε, ἅπαξ διαπαντός, ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους «ἐν ἀνθηρῶ ἑλληνι λόγῳ».

Καὶ ὁ «λόγος» εἶναι ἡ αἰτία ποὺ μᾶς συγκεντρώνει ὅλους ἐδῶ ἀπόψε, μυσταγωγικά, ἐνώπιον τοῦ Πατριάρχου μας. Ὁ ἔντυπος περὶ Θεοῦ λόγος ὡς «*θυσία αἰνέσεως*» στὴ θεία φιλανθρωπία, ποὺ χάρισε στὴν Ἐκκλησία τριάντα χρόνια χαρισματικῆς, αἰγλοφانوῦς καὶ πολυφόρου σηματοωρίας τοῦ τιμωμένου Πατριάρχου. Ἀλλὰ καὶ ὁ «λόγος» ὡς τόμος αἰτήματος, γιὰ περαιτέρω ἀνάπτυξη καὶ σφυρηλάτηση τῶν δεσμῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, μὲ τὸν ἱερὸ θεσμὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ μὲ τὸ σεπτὸ πρόσωπο τοῦ Πατριάρχου τοῦ Γένους, διότι ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ μητρῶα πηγὴ τῆς εὐσεβείας ἀναβλύζει στὴ βασιλίδα τῶν πόλεων καὶ ἀποδέχεται αὐτὸ ποὺ ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ κρατᾶ πάντα στὴν ψυχὴ του, ὅτι ὁ μόνος Πρῶτος τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὅσα βέλη καὶ ἂν τοξεύουν κατ' Αὐτοῦ οἱ ἐπιλήσμονες καὶ ἄτακτοι.

Ἡ ἔκδοση τοῦ παρουσιαζόμενου καὶ προσφερόμενου, ἐντὸς ὀλίγου, στὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη, τιμητικοῦ Τόμου, ἀποτελεῖ ἓνα

θαῦμα ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψιν ὅτι, ἡ ἰδέα πού συνελήφθη ἀπὸ τὸν Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Καθηγητὴ κ. Χρῆστο Καραγιάννη, ἔλαβε ὑπόσταση, μέσα σὲ ἕνα μόλις ἐξάμηνο, χάρις, βεβαίως, στὴν ἀγάπη πρὸς τὸ τιμώμενο Πρόσωπο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὅλων, ὅσοι ἐκλήθησαν νὰ συνδράμουν μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ συμβολή τους.

Καὶ παρὰ τὸ ἐξαιρετικὰ μικρὸ χρονικὸ περιθώριο, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι πραγματικὰ σπουδαῖο. Πρόκειται γιὰ ἕναν Τόμο ὑψηλῆς αἰσθητικῆς καὶ ἀκαδημαϊκῆς στάθμης, ὀγκώδη, ἐκτεινόμενο σὲ 989 σελίδες. Φέρει τὸν τίτλο: *Τιμητικὸς Τόμος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν γιὰ τὴν Τριακονταετῆ Διακονία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου Α΄* καὶ τὸν εὐλογο ὑπότιτλο, ληφθέντα ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, «τὴν σοφίαν αὐτοῦ διηγῆσονται ἔθνη, καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία» (Σοφία Σειράχ, 39,12).

Στὸ εσώφυλλο ἀποτυπώνεται ἡ εἰκαστικὴ συμβολὴ τοῦ πιὸ σημαντικοῦ, σύγχρονου Ἑλληνα ἀγιογράφου κ. Γεωργίου Κόρδη, μὲ τίτλο: «τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέροντες».

Μετὰ τὸν Πρόλογο τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἀκολουθοῦν χαιρετισμοὶ ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Τιμητικῆς Ἐπιτροπῆς, δηλαδή ἀπὸ τὴν Πρόεδρο τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, κ. Κατερίνα Σακελλαροπούλου, τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν κ. Ἰερώνυμο, τὸν Πρόεδρο τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, κ. Ἰωάννη Σαρμᾶ, τὸν Πρύτανη τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Καθηγητὴ κ. Μελέτιο-Ἀθανάσιο Δημόπουλο καὶ τὸν Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Καθηγητὴ κ. Χρῆστο Καραγιάννη. Ἡ τιμητικὴ συμμετοχὴ τῆς πολιτειακῆς, ἐκκλησιαστικῆς, δικαστικῆς καὶ ἀκαδημαϊκῆς ἡγεσίας σημαίνει τὴν καθολικὴ ἀναγνώριση τῆς προσφορᾶς τοῦ Πατριάρχου «*ὑπὲρ τῆς του Κόσμου Ζωῆς*». Τὸ μέτρο τῆς ἀποδοχῆς τοῦ Λόγου, τῶν πρωτοβουλιῶν καὶ τῆς προσωπικότητός του, δίνει ἡ Κορυφαία τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, ἐπισημαίνοντας, μεταξὺ ἄλλων: «*Πρόκειται ἀναμφισβήτητα γιὰ μιὰ προσωπικότητα πού ἔχει κερδίσει τὸν σεβασμὸ ὄχι μόνο τῶν συμπατριωτῶν μας, ἀλλὰ ολόκληρου τοῦ κόσμου. Ἱεράρχης με λαμπρὴ μὀρφωση καὶ ἐξαιρετικὴ παιδεία, ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἔχει κατορθώσει ἀπὸ τις ἀρχές τοῦ 1990, ὅταν ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του, νὰ μεταμορφώσει με τὴ διακονία του τὸ Πατριαρχεῖο καὶ τὴν Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως σὲ παγκόσμιο πνευματικὸ κέντρο. Παράλληλα, ἔχει ἀναδειχθεῖ ὁ ἴδιος, μέσα σὲ αὐτὴ τὴν πολυετῆ πορεία, σὲ θρησκευτικὸ ηγέτη διεθνούς ἐμβέλειας καὶ ἀκτινοβολίας, πού οραματίζεται ἕνα βιώσιμο περιβάλλον καὶ μέλλον, μὲ βάση τις πανανθρώπινες ἀξίες τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς οικολογίας..... Παράλληλα, μὲ τις παρεμβάσεις του ὑπὲρ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, τοῦ σεβασμοῦ τῆς ετερότητας, τῆς ἀνεκτικότητος καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ κατὰ τῆς μισαλλοδοξίας καὶ τοῦ ἀκραίου ἐθνικισμοῦ,*

προσκαλεί σε έναν διαθρησκευτικό διάλογο για την ειρηνική και ουσιαστική συνύπαρξη όλων των ανθρώπων. Έχει πρωτοστατήσει, άλλωστε, μέσω του Πατριαρχείου, σε οικουμενικές οργανώσεις, όπως το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών, προωθώντας διμερείς διαλόγους με μη Ορθόδοξους Χριστιανούς, καθώς και με Μουσουλμάνους και Εβραίους. Στη φράση του «Περισσότερα είναι αυτά που μας ενώνουν απ' αυτά που μας χωρίζουν», συμπυκνώνεται όλη η εικόνα ενός πράγματι εμπνευσμένου ιεράρχη, που με το κήρυγμα και τις ιδέες του μπορεί να εμπνεύσει όχι μόνο το ορθόδοξο ποίμνιο αλλά και κάθε συνάνθρωπό μας.... Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος Α' είναι στυλοβάτης του Ελληνισμού, της Ορθοδοξίας και της Χριστιανοσύνης εν γένει».

Τὴν βιογραφία τοῦ τιμωμένου Πατριάρχου, μὲ γλαφυρό, ἀλλὰ οὐσιαστικὸ καὶ τεκμηριωμένο λόγο φιλοτεχνεῖ ὁ αἰδεσιμολογιώτατος πρωτοπρεσβύτερος τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου κ. Ἀθανάσιος Μελισσάρης, ὑπὸ τὸν τίτλο: «Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος Α'. 1991-2021: Μία χρυσὴ τριακονταετία μεγαλεπήβολων ὀραματισμῶν καὶ μαρτυρίας. Διαθήκη ἱερατείας αἰωνία».

Δημοσιεύονται στὴ συνέχεια, χωρὶς ταξινόμηση κατὰ εἶδος, ἀλλὰ μὲ ἀλφαβητικὴ σειρὰ, 55 σπουδαῖες ἐπιστημονικὲς συμβολές, ἀπὸ τὸ σύνολο, σχεδόν, τῶν μελῶν ΔΕΠ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐπίλεκτους Καθηγητὲς ἄλλων Σχολῶν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἄλλων Πανεπιστημίων τῆς χώρας, σημαντικὸς, διεθνoῦς κύρους, Καθηγητὲς Θεολογικῶν Σχολῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐξέχουσες προσωπικότητες τῆς πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τῆς χώρας.

Ἡ θεματολογία τῶν ἐπιστημονικῶν μελετημάτων ποικίλει. Ἀναπτύσσονται ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν σὲ διάφορους κλάδους τῆς Θεολογίας, ὅπως Δογματικὴ, Βιβλικὴ Θεολογία, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, Γραμματολογία, Τέχνη καὶ Προσωπογραφία, Κανονικὸ Δίκαιο, Θρησκευσιολογία, Λειτουργικὴ, Ποιμαντικὴ, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλες ἐπιστῆμες, ὅπως ἡ Ἰατρικὴ, ἡ Νομικὴ, ἡ Βιοηθικὴ, ἡ Φιλοσοφία καὶ ἡ Περιβαλλοντολογία.

Τὸ ἀσφυκτικὸ πλαίσιο τοῦ χρόνου, δὲν ἐπιτρέπει βέβαια τὴν ἀναφορὰ μας σὲ κάθε μία ἀπὸ τὶς ψηφίδες ποὺ συνθέτουν τὸν ἐπιστημονικὸ θησαυρὸ τοῦ ἀνὰ χειρὸς Τόμου. Ὡστόσο, θὰ ἤθελα νὰ ἀναφέρω, δειγματοληπτικά, ὀριμένα ὀνόματα προσωπικοτήτων, ποὺ συνεισέφεραν μὲ τὴ συμβολὴ τους, γιὰ νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸ γιὰ ποῖα μεγέθη πρόκειται:

James Charlesworth, ὀμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Princeton,

Astrid Karttijn, Καθηγήτρια στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Freiburg,

Ἀθανάσιος Ἀγγελόπουλος, ὀμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς τοῦ Α.Π.Θ καὶ ἄρχων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου,

Ευάγγελος Βενιζέλος, Καθηγητής τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. καὶ
πρώην ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως,
Νικολίτσα Γεωργοπούλου, ὁμότιμη Καθηγήτρια τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Ε.Κ.Π.Α.,
Κωνσταντῖνος Δεληκωνσταντῆς, ὁμότιμος Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς
Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α.,
Δωρόθεος (Πολυκανδριώτης), Μητροπολίτης Σύρου,
Μελέτιος-Ἀθανάσιος Δημόπουλος, Καθηγητής τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς καὶ
Πρύτανης τοῦ Ε.Κ.Π.Α.,
Χρήστος Ζερεφός, ὁμότιμος Καθηγητής τῆς Σχολῆς Θετικῶν Ἐπιστημῶν,
Γενικὸς Γραμματέας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,
Κύριλλος (Κατερέλος), Μητροπολίτης Κρήνης, Καθηγητής, Πρόεδρος τοῦ
Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α.,
Γρηγόριος Λαρεντζάκης, Καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Graz, ἄρχων
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου,
Παῦλος (Ἀποστολίδης), Μητροπολίτης Δράμας,
Ἰωάννα Στουφῆ, Καθηγήτρια, Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ
Ε.Κ.Π.Α.,
Κωνσταντῖνος Τούτουζας, Καθηγητής τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α.,
Βλάσιος Φειδᾶς, ὁμότιμος Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α.

Παναγιώτατε,

Τὰ ἀνὰ τὴν Οἰκουμένη πανηγυριζόμενα ἐφέτος τριάντα ἔτη τῆς
Πατριαρχίας Σας ὑπῆρξαν γιὰ τὴν Ἐκκλησία μία φιλοκαλικὴ κοσμογονία.
Μία συνεχῆς ἱερουργία τῶν ἀκαταλύτων ἀξιῶν ποὺ συνιστοῦν καὶ
ἐκφράζουν τὴν ταυτότητα καὶ τὴν φυσιογνωμία τοῦ Γένους τῶν πιστῶν,
γιὰ νὰ χρησιμοποιήσω τὴν ἔκφραση τοῦ σεπτοῦ Γέροντός Σας,
ἀειμνήστου Χαλκηδόνου Μελίτωνος Χατζῆ. Ὅταν ἄλλοι δημιουργοῦν
στενωπούς, Ἔσεῖς διαμορφώνετε τὴν εὐρύτητα. Ὅπου αὐτοὶ προσπαθοῦν
νὰ συρρικνώσουν τὴν Ἐκκλησία στὰ δικά τους ἰδιοτελεῖ μέτρα, Ἔσεῖς
ἀποδεικνύετε τὸ μεγαλεῖο Της, προσφέροντας τὸ πάντοτε ἀληθεῦον καὶ
νικόν τὰ σκότη Φῶς τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ ἀπόφασή Σας νὰ ἀποδώσετε καθεστῶς αὐτοκεφαλίας στὴν Κιεβινὴ
Ἐκκλησία ἀποδεικνύει τὸ χριστοτερπὲς μέτρο τῆς διακονίας Σας. Καθότι,
ὁ γνώμονας τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ὑπῆρξε ἡ ἐπαναφορὰ, ὄχι ἑνός, ἀλλὰ
ἐκατομμυρίων πιστῶν στὴν λογικὴ ποιμνὴ τῆς Ἐκκλησίας. Μόνον ὅταν ἡ
Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησία ἰδωθεῖ ὡς θεολογικὴ ἔννοια, ὡς ἡ
χαλκηδόνειος ἔκφραση τοῦ θεανθρωπίνου χαρακτήρος Της, κατανοοῦμε
τὴν οὐσία καὶ τὸ νόημα τῶν ἐνεργειῶν τῆς Σεπτῆς Κορυφῆς Της.

Ἡ προσφορὰ τοῦ Τόμου σήμερα δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῶς τιμητικὸ ἐορτασμὸ
τῆς μέχρι τοῦδε πορείας καὶ προσφορᾶς Σας, ἀλλὰ σημαίνει καὶ τὴν

προσδοκία μας για τή συνέχεια τῆς λαμπρῆς οἰακοστροφείας σας. Ἐκφράζει τὶς εὐχαριστίες τῆς ἀκαδημαϊκῆς κοινότητος τοῦ ἀρχαιότερου ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἰσχυρὴ ἠθικὴ Σας βούλησις, ἡ σοφία, ἡ μαρτυρία καὶ ὁ λόγος Σας θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ πηδαλιουχοῦν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν γιὰ πολλὰ ἐπερχόμενα ἔτη εἰς δόξαν τοῦ Παρακλήτου, τοῦ Πνεύματος τῆς Ἀληθείας.

Τέλος, Παναγιώτατε, εὐχόμεσθα, παραφράζοντας τοὺς στίχους τοῦ ποιητοῦ, νὰ εἴσθε πάντοτε ὁ ὑψηπετής ἀετός «τῆς οἰκουμένης γερὸς στήν πάλη καὶ πολύκαρπος στήν σημασία».

Πολλά, ἀγλαόκαρπα καὶ πανευφρόσυνα τὰ ἔτη Σας.

Σᾶς εὐχαριστῶ.